

Sygn. akt II AKa 263/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2022r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Apelacyjnego Ewa Jethon

Sędziowie Sądu Apelacyjnego Ewa Gregajtys (spr.)

Sądu Apelacyjnego Marzanna Piekarska-Drażek

Protokolant st. sekr. sąd. Katarzyna Rucińska

przy udziale Prokuratora Gabrieli Marczyńskiej-Tomali

po rozpoznaniu na rozprawie

sprawy z wniosku P. M.

w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 22 marca 2021r. sygn. akt V Ko 258/20

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok,

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata D. M.-Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy) zł obejmującą 23% VAT z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu apelacyjnym,

III. kosztami postępowania apelacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
	Sygnatura akt	II AKa 263/21
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 22 marca 2021r. V Ko 258/20

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

pełnomocnik wnioskodawcy

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	Zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

<u>2.1.1. Fakty uznane za udowodnione</u>					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
			Sąd Apelacyjny nie przeprowadzał postępowania dowodowego.		
<u>2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione</u>					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	

2.2. Ocena dowodów

<u>2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów</u>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
1. 2.	<p>Obraza prawa materialnego – art. 5 kc, poprzez uwzględnienie zarzutu przedawnienia, mimo, że w przedmiotowej sprawie zarzut ten winien zostać uznany za rażąco sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, gdyż wnioskodawca w trakcie skazania był osobą młodą, nie miał wiedzy o podstawowych zasadach przepisów kodeksu postępowania karnego a zastosowanie środka zapobiegawczego rzutowało na całe pozostałe postępowanie P. M..</p> <p>Obraza prawa procesowego art. 552 § 4 kpk przez nieprzyznanie od Skarbu Państwa odszkodowania za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, mimo ustalenia,</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p> <p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>

	<p><i>że tymczasowe aresztowanie apelującego było niewątpliwie niesłuszne.</i></p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Sąd Apelacyjny nie podzielił argumentów apelacji, którymi skarżący próbuje wykazać, że w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy uwzględnienie podniesionego przez prokuratora zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa a wobec tego pozostawało w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 5 kc).</p> <p>Roszczenia wynikające z rozdziału 58 kpk są roszczeniami cywilnoprawnymi, taki też charakter mają terminy ich przedawnienia wskazane w art. 555 kpk. Instytucja przedawnienia umożliwia uchylene się od zaspokojenia roszczenia po upływie określonego w przepisach terminu, przy czym przedawnienie uwzględniane jest tylko na zarzut. Dla skorzystania z zarzutu nie wystarcza jednak samo jego podniesienie w związku ze zgłoszeniem żądania po upływie terminu, ale konieczna jest ocena, czy skorzystanie z tego prawa podmiotowego nie jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego – art. 5 kc. Sąd Okręgowy, wbrew stanowisku skarżącego, trafnie ocenił, że w rozpoznawanej sprawie nie zaistniały warunki, które usprawiedliwiałyby niedotrzymanie przez wnioskodawcę terminu i tym samym, zgodnie z przywołanym art. 5 kc, uniemożliwiały</p>		

uwzględnienie przez sąd zarzutu przedawnienia. Charakteru takiego z pewnością nie mają okoliczności podniesione przez wnioskodawcę a aktualnie wyartykułowane w zarzutach apelacji. Podzielając zatem argumenty Sądu Okręgowego wsparte trafnie przywołanym orzecnictwem, zgodzić się należy z wyrażonym tam stanowiskiem, że w terminie do wystąpienia z roszczeniem o odszkodowanie z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, nie zaistniały żadne okoliczności, które obiektywnie usprawiedliwiłyby nieterminowe wystąpienie przez wnioskodawcę z roszczeniem, przy czym uchybienie terminowi określonemu w art. 555 kpk ocenić należy nie tylko jako istotne, ale wręcz rażące. Okoliczności takich P. M. nie wskazał składając zeznania na rozprawie, nie wynikają one także z apelacji. W okresie tym, wnioskodawcy nie dotknęła ciężka, ani jakakolwiek inna choroba, także z innych przyczyn nie opadł on z sił, nie przebywał za granicą, ani w innym takim miejscu, w którym pobyt uniemożliwił mu złożenie wniosku. Analiza argumentów w tym przedmiocie zaprezentowanych w apelacji uprawnia przy tym wniosek, że dla skarżącego okoliczności uzasadniające roszczenie w istotnej mierze są tożsame z tymi, które winny skutkować nieuwzględnieniem zarzutu przedawnienia. Pełnomocnik wnioskodawcy odwołuje się bowiem do łącznego czasu trwania tymczasowego aresztowania P. M., jego młodego wieku, warunków osadzenia i jego skutków dla dalszego społecznego funkcjonowania wnioskodawcy, które to okoliczności mogą mieć ewentualne znaczenie dla

rozmiaru krzywdy wnioskodawcy, zatem samej zasadności roszczenia, pozostają jednak bez znaczenia dla ustalenia przyczyn, z powodu których uchybił on terminowi z art. 555 kpk. Czym innym bowiem jest wykazanie zasadności roszczenia w oparciu o przesłanki określone w art. 552 § 4 k.p.k., czym innym natomiast dowiedzenie, że roszczenie takie powinno być uwzględnione pomimo podniesienia zarzutu przedawnienia. To ostatnie wymaga wykazania, że wnioskodawca nie miał realnej możliwości zgłoszenia żądania w okresie biegu terminu przedawnienia o jakim mowa w art. 555 k.p.k., a nie tylko samego powołania się na poczucie słuszności, czy odwołania do zasad współżycia społecznego wynikających z art. 5 k.c. (tak SA w Poznaniu w wyroku z 18 czerwca 2015 r. II AKa 88/15, Lex 2122481). Wbrew stanowisku skarżącego, wnioskodawca nie wskazał przyczyn, które oceniane przez pryzmat art. 5 kc, pozwoliłyby uznać za usprawiedliwione nie tylko to, że w okresie od 15 grudnia 2003r. (data wyroku Sądu Okręgowego utrzymującego w mocy wyrok uniewinniający wnioskodawcę a tym samym początek biegu rocznego terminu do złożenia wniosku) do 15 grudnia 2004r. (kiedy to upływał termin przedawnienia) a zatem w terminie roku nie wystąpił z roszczeniem, ale działań w tym przedmiocie nie podjął także przez następne ponad 15 lat. Z zeznań wnioskodawcy wynika, że po wyroku uniewinniającym był wielokrotnie karany i osadzany w jednostkach penitencjarnych, w prowadzonych postępowaniach był reprezentowany przez obrońców z urzędu, ale także ustanowionego w sprawie, tego ostatniego już w 2007r. W konsekwencji, wnioskodawca z racji

osobistych dokonań -doświadczeń, jest osobą nie tylko zorientowaną w obowiązujących procedurach, ale korzystającą z profesjonalnej pomocy prawnej. Nadto, trudno pominąć, że będąc przesłuchiwanym na rozprawie, wprost wskazał, że po opuszczeniu aresztu nie pytał obrońcy o możliwość dochodzenia roszczeń (k. 97 ...nie pomyślałem o tym), co oznacza, że wnioskodawca inicjowaniem postępowania w tym przedmiocie nie był zainteresowany. Zeznał także, że w areszcie dowiedział się, że może coś takiego składać a wiedzę taką powziął chyba w roku 2019 (k. 96), choć sam wniosek złożył w lipcu 2020r. W konsekwencji, uwzględniając takie stanowisko wnioskodawcy, uprawniona jest ocena, że nie uchybił on terminowi z art. 555 kpk z powodu zaistnienia okoliczności wyjątkowych, od niego niezależnych.

Trudno również uznać za trafny argument, by to młody wiek wnioskodawcy i niska świadomość prawna usprawiedliwiały uchybienie terminu, skoro już wówczas korzystał z pomocy obrońcy, który – zgodnie z jego oświadczeniem – pomimo tego, że został wyznaczony z urzędu, był dodatkowo opłacany przez jego matkę a w kolejnej sprawie obronę sprawował obrońca przez niego ustanowiony. Te okoliczności przeczą ocenie, by to młody wiek wnioskodawcy i brak wiedzy usprawiedliwiały uchybienie terminu dochodzenia roszczenia. W konsekwencji, P. M. nie tylko nie wykazał, że niedochowanie przez niego terminu było usprawiedliwione, ale nie przedstawił nawet okoliczności, które przy zastosowaniu obiektywnych kryteriów, w takich kategoriach mogłyby zostać ocenione. Przypomnieć przy tym

należy, że ciężar dowodu w tym zakresie - art. 6 kc - spoczywał na wnioskodawcy.

Wobec omówionych okoliczności, jak również uwzględniając argumentację w tym przedmiocie wyrażoną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, sformułowany w apelacji zarzut obrazy art. 5 kc, jak też wywodzony z tożsamy okoliczności zarzut obrazy art. 552 § 4 kpk, nie zasługiwały na uwzględnienie.

Prawo do odszkodowania za niesłuszne tymczasowe aresztowanie uregulowane w rozdziale 58 kodeksu postępowania karnego wynika z art. 5 ust. 5 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. 1993. 61. 284 ze zm.), który to przepis statuuje takie uprawnienie dla każdego, kto został pokrzywdzony niesłusznym aresztowaniem. Regulacja rozdziału 58 kpk realizuje wymogi Konwencji bowiem osobie aresztowanej, w przypadku niewątpliwej niesłuszności zastosowania tego środka, daje możliwość wystąpienia do sądu z roszczeniem z tego tytułu. Szczegółowe zasady jego dochodzenia określają jednak przepisy prawa krajowego i to, że wnioskodawca uchybił terminowi dochodzenia roszczenia, jego wyłącznie obciąża.

Wobec omówionych okoliczności, stwierdzić należy, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, w szczególności Sąd Okręgowy uprawniony był do uwzględnienia podniesionego zarzutu przedawnienia co oznacza, że nie doszło w tym zakresie do obrazy art. 5 kc.

Wniosek	
O zmianę wyroku i uwzględnienie wniosku.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
Bezzasadność zarzutów apelacji.	

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	-----
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
<u>5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
1.	Przedmiot utrzymania w mocy
<u>Całość orzeczenia.</u>	
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
Bezzasadność zarzutów apelacji.	
<u>5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
1.	Przedmiot i zakres zmiany

Zwięźle o powodach zmiany	

<u>5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</u>		
<u>5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia</u>		
1.1.	-----	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia		
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia		
<u>5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</u>		

<u>5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</u>		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	

6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
II. III.	<p>Wysokość kwoty zasądzonej na rzecz pełnomocnika wnioskodawcy z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w instancji odwoławczej wynika z § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3 i § 17 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.</p> <p>Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych postępowania apelacyjnego znajduje uzasadnienie w treści art. 554 § 4 kpk.</p>

7. PODPIS
Ewa Gregajtys Ewa Jethon Marzanna A. Piekarska-Drażek

<u>1.3. Granice zaskarżenia</u>		
Kolejny numer załącznika	1	
Podmiot wnoszący apelację	Pełnomocnik wnioskodawcy.	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Uznanie skuteczności zarzutu przedawnienia roszczenia.	
<u>1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia</u>		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	

# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
<u>1.3.2. Podniesione zarzuty</u>			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		

#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
<i>1.4. Wnioski</i>		
#	Uchylenie	# Zmiana